111

Simon Michelsen
Steenholts Brev til
M. Morten Reenberg
Stifts-Provst.

U. B. BERGEN
Ms. 111

U. B. BERGEN
Ms. 111

Dette skrifft er bleven igennem seet og rettet
af authore Simon Michelsen selv, saa det nu kan
passere for rigtig Copie.

Höyærverdige og Höylærde Hr. Provst!

Eders Höyærverdighed, vilde ikke ugunstig ansee, at ieg som den ringeste af Lære-Standen udj Eders Provstie, understaar mig at skrive eders Höyærværdighed noget lidet til, andgaaende Eders Visitation her i Söllerödt Kirke Söndagen d: 29 Augusti, som var den 10 Söndag efter Trinit: indeværende Aar, Aarsagen, som der til bevæger mig er denne, nemlig at eftersom ieg af vilt Höye Herskab, Hendes Kongel: Höyhed Prinsesse Sophia Hedevig, alternaadigst er antaget og betroet til at lære eendeel af de samme Börn og Ungdom, som Eders Höyærværdighed ~~paa~~ bemel=te tid havde at overhöre, og Catechisere med, saa kand og tör ieg ikke andet, saa fremt ieg i den fald ~~ieg~~ skal beholde en god og rolig Samvittighed, end fore drage Eder nogle af de Lærdomme og Spörsmaale til eftertanke, som samme gang af Eder selv blev fremfört, eftersom nogle af de samme saa vidt ieg kand see og forstaae af Guds Ord og vor Catechismo var imod Guds Sind og Meening i Hands Aabenbarede Ord, og ieg derfor umuelig kand i ~~kand~~ være eenstemmig med Eders Höyær=værdighed j Lærdommen; derfor kand ~~ieg~~ og bör ieg da ikke heller at tie stille der med, eftersom min Lærdom og Under=viisning til bemelte Börn og Ungdom paa saadan maade bliver u-nyttig og spildt, og de arme forblindede og vandkundige af dem bliver mere bestrikket og bestyr=

-ket i deres Syndig Sikerhed til deres Siels fordervelse og
u-Lycke, og det af dend aarsag. At de troer langt mere
Eders Höyærværdighed, som deres Höylærde Hr. Provst,
end, som de troer mig deres forsatte ringe Skoleholdere
i hvor tydelig ieg end ved Guds Naade stræber at aaben-
-bare dem deres egen Vildfarelse, baade i deres Tron
og Levnet efter Guds Ord og vor Catechismi Indhold.

Det er da aarsagen, som udfordrer, og bevæger mig
efter Guds Ords indhold, og min Samvitigheds Drift
at skrive Eders Höyærværdighed til. Jeg beder ydmygst
at dette maatte igiennem Læses, og overveies, saa
velsom det efterfølgende jald stilhed, med alvorlighed, og
Taalmodighed, og sagen nöye eftertændes til Forbe-
dring.

Først da hvad Eders Oration j Chors dören för over-
hörelsen var angaaende, da er det eder selv og
den gandske Forsamling endnu vitterligt, at j samme Ora-
-tion blev talt endeel ilde paa dem, som med Flid og om
Hygelighed stræber efter ved Guds Naade at blive til sande
Christne, og live som sande Christne, hvilde i beskyldte for at före en nye Lærdom
og at de vilde have en nye tron, og ide nöyes
med den Tron, som er overantvordet dem af andre
og at de spaar om dagen hvad de drömmer om Natten

og ett dette meente I at beviiße af Judæ Epistel, hvil-
ken I sagde der passede sig saa vel paa vore Tider, at
dersom dend nu först var skreven, skulde ingen kun-
de sige andet, end den var allene skreven for
at bespotte disse nye Lærere med, som i Kaldte Dez
og derfor bad og formanede I den gandske forsamling
at om de vilde eller kunde læse noget i Bibelen, de
da vilde læse denne Epistel, der skulde de ret sen,
hvor forförist disse nye Lærere var; ved samme Leilig-
hed bad og formanede I dem og saa meget alvorlig, at
de skulde stride for den tro, som var overantvordet
dem, og som de eengang havde annammet, hvorpaa
og deres H: Forfædre, som I kaldte dem vare hensove-
de. Men I talte ikke et ord om at de skulde prøve
sig selv, om de og staae i Troen, efter Pauli al-
vorlig formaning 2 Cor: 13 v: 5. Men Apostelen
Judas skriver til saadanne, som af Guds hand
kaldede, og i Gud Fader hellig giorde, og
i samme kald og hellighed bevarede i Jesu Christo
v: 1. Og saadanne er det da, og hand formaner at
stride for dend tro, som saaledes var eengang over-
antvordet (NB) de hellige v: 3. og derfore advarer
hd dem om nogle, som (NB) forhen har indsneget
sig, som ere ugudelige, og forvende Guds naade
til uteerlighed v: 4. hvilke hand og kaldte bespottere

v: 10 og 18 Bandlöse Skyer, raadne og u-frugtbare
Tyder, tre gange döde, oprygte med rod v: 12. Hav-
-sens vilde bölger, som udskummer (NB) deres egen skam,
vildfarende Stierner, til hvilke Mörkheds Dunhed er
bevarede til evig tid. v: 13. Saadanne som knurre og
klage, som vandre efter deres begiering, og de-
-res Mund taler opblæste ting v: 16, som ere natur-
-lige, eller u-igienföde, som har ikke Aand v: 19.
hvilke hand og raaber vel over v: 11. disse samme
med saadan Egenskaber er det da og hand i det 8de v:
tillegger disse dröme, som I taledes om men ikke paa
dend maade, som I vilde have det forstaaet om
dem, som j kalde nye Lærere, nemligat de spaae
om dagen hvad de have drömt om natten; Men hand
siger: Naar de dröme besmitte de kiödet, hvilket og
vel kand forstaaes om een naturlig besmittelse, saa
hand og taler noget om i næst fore gaaende 7 v: Mens
saa vidt disse dröme kand og skal forstaaes aandelig
viis, og efter Eders egen forklaring henhörer til
Spaadomme, og Lærdomme, da gives een meget ty-
-delig forklaring paa, hvad det er for Lærere, som
Gud i sit ord kalder Drömmere, og hvad for Lærdom
de förer, som af Gud kaldes Dröme i Jeremiæ
23 cap. mogen igienem det gandske Capitel, ilige-
-maade Jeremiæ 8; v: 11. 12: cap 14; v: 13. 14. 15.

Esech: 22, v: 26. 28 og Esech: gandske 13de Cap: Naar disse
anförte sprog efter sees, da merkes tydelig og klarlig
at Gud ved Propheterne paa bemelte Stæder kalder saa-
-danne Lærere, drömmere, galne Lögnere, og bedrage-
-re etc: som styrker folck i deres syndig Sikerhed, med
at prædicke dem Naade, Fred og Salighed for i saadan
tilstand, som Gud aldrig har lovet enten Naade fred
eller Salighed udi, og dermed forhindrer den sande
Hiertets Omvendelse, som Gud dog saa alvorlig
fordrer paa samme stæder, saavel som i den gandske
hellige Skrift baade i gamle og nye Testamente,
og uden hvilken ingen Naade Fred eller Salighed
er at bekomme for noget Menniske, som i et
syndigt levnet er afvendt fra Gud; Og saadan for-
-föriske Tærdom kaldes da paa bemelte Stæder Drömme,
falskhed, Löge, og bedrageriie etc: hvilket eders höyer-
-værdighed vilde behage selv at efterlæse, og tillige
overveie den Straf, som Gud paa bemelte Stæder
truer slige Lærere med, og I da deraf vil giöre
Slutning, hvad for drömmere Apostelen Judas taler om,
naar hands ord efter eders egen Forklaring skal forstaas
om Lærere, enten hand da meener dem, som I kalde
nye Lærere, hvis Tærdoms Indholder, hvorledes Men-
-niskene, som i et syndigt levnet er afvent, fra
Gud, skal formedelst en Sand Hiertens omvendelse

og forandrig fra Synden, komme igien til Gud, og saa-
ledes faae Naade, forladelse ~~og~~ freed, hellighed og Salig-
hed ved Christum; Eller om hand ikke egentlig og ret vir-
kelig meener saadanne Lærere, som forgte omven-
delsen, og hellighed, ja forhindrer og bespotter disse höyt
fornödene ting, jeg meener at dend som har nogen
~~lunde~~ naturlig Forstand, end sige aandelig oplyssning, kand
herudj meget læt skiönne og dömme, alt saa seer vi-
her af, at denne skiönne Epistel, har een langt an-
derledes Indhold, end som at bespotte de af Eder
kalde de nye Lærere med.

I lige maade sagde Jog om samme nye Lærere, at
de förer folk til at tvivle om deres Salighed og at
være bedrövede, og siger at det er got og nyttigt for
Menniskene. Dette siger de og, og ieg siger og det
samme, ikke allenoste, at det er got og nyttigt
men og höyt fornöden: Thj den som ikke kom-
mer i tvivl om sin Tilstand, og derover bedröves
naar hand seer, at hand er paa onde Veie i et
syndigt levnet, den kommer heller aldrig til omven-
delse eller söger Guds Naade med alvorlighed, ~~og~~
fordj hand meener at hand trænger ikke saa hart der-
til, men er alt god nok, og har ikke ~~saadan~~ om-
vendelse behov, hvorfor og Guds vrede bliver over ham

saalenge hand bliver i saadan syndig Sikerhed
Joh: 3: v: 36 x Cap: 9: 41 v: 04 Aabenbaringens 3: v: 17. Da ~~hand~~ derimod
den som i sit syndige Tvernet kommer til at tvivle om
sin Salighed, og derover bedröves, hand har allere-
de giort een begyndelse til omvendelse og til Sa-
lighed efter Pauli uryggelige Vidnesbyrd 2. Cor.
7: v: 10. Men saadan Lærdom, hvor ved menniskenne
förtes til at tvivle, og blive bedrövede, kaldte
en Dievels Lærdomb, og sagde ydermere: Gud
siger aldrig nogen Stæd at vi skal tvivle, eller
bedröves, men hand siger allevegne, at vi skal
tro ham vel ydermeere: Disse nye Lærere siger
at vi ikke kand vis være paa vor Salighed, med min-
dre vi har ret kierlighed til Gud. Der til svarer
ieg: At vi skal tro Gud vel, er gandske billigt
og saare fornöden; Mens forlade os paa hds
naade, og tro at blive salige, naar vi lever
i een syndig og u-gudelig Tilstand, det er formaste-
ligt og fordömmeligt; men i den stæd bör vi at
tro ham paa hands Ord, baade hands Forjettel-
ser og hands befalinger, og derefter ved hands eg-
naades Kraft indrette baade vor tro og vorlev-
net, saa bliver vi salige, men ellers ikke,

Og altsaa bliver det en ævig Sandhed, at ingen
kand være viß paa Salighed, med mindre hand har
en ret kierlighed til Gud, hvilket og Paulus stad-
fæster med disse ord: Dersom nogen icke elsker
den Herre Jesum Christum, hand være en forbandet ting
1 Cor: 16: v: 22, foruden mange andre Stæ-
der i Skriften, hvorbaade Jesus Selv og hands
Apostler fordrer saadan oprigtig hiertens kierlighed
af alle Dem, som skal være forvißet paa
hands Naade og Salighed; ~~og saad~~, og saadan kier-
lighed flyder der og af en ret tro, og er allevegen
forbunden med Lydighed, og saaledes har forjettes-
se med sig, saasom i Joh: 14. v: 15. 21. 23. Cap: 15 v: 10.
14. og 1 Joh: 5. v: 3. etc: Men saadom kierlighed negtede
I at være forudden til beviß paa een ret Tro
og een forvißning om Salighed, og det meente I
at stadfeste med det Sprog af Rom: 8 v 38. 39.
hvilket I paa den Maade fremförte: Ingen
ting, hverken Liv eller Död, hverken det höye
eller det dybe, skal skille os fra den Guds
kierlighed, som hand har tilos i Christo Jesu vor Herre, og
sagde derhos: Der kand I höre, derstaar intet
om dend kierlighed vii har, eller skilde have

til ham, men derstaar om den Kierlighed Hand har til
os, hvilken ingen ting kand skille os fra, hvilket
Sprog I igientog nogle gange og med stor Ivrighed bod
og formanede den gandske forsamling, at de jo for
alle ting vilde lære dette Sprog uden ad, og sag-
de: Giörer dette; at I kand alle tiid tröste Jer dem
med imod alle dem, som vil före jer ~~til~~ tvivl og Sorg for jere Salig-
hed, og dersom I dette giörer, saa tör I intet
frygte, eller være bange for at döe. Det er
intet saa farligt at döe, som de nye forförske
Lærere vil bilde folk ~~det~~ ind; men saa skal Dode
möde Jer som een Engel. Uden Kiære Hr. Præst
ieg undrer meget over, at I paa saadan maa-
de torde fremföre saadan et Sprog for den
gandske Forsamling uden Forskiel, af hvilke
mange desvære! lever i Endeel af de
Aabenbare Kiöds gierninger, som Paulus
opregner til de Gal: Cap: 5. V. 19. 20 og 1 Cor: 6 v. 9.
10. Om hvilke Menniskers Hand siger udtrykke-
lig paa begge Stæder, at de ikke skal arve
Guds Rige; eller for andre, som ikke i alle
udvortes ting ere slet saa grove, men lever
dog fremmede fra det liv, som er af Gud Eph: 4. V. 18.

og 1 Joh: 5 v: 12 Ibliindhed og Tunckenhed, om hvilcke
Gud har sagt, at hand vil udspye dem af hands
Mund. Aabenb: 3 v: 16, ja for saadan forsamling, som
neppe findes nogen iblant, der i alt deres
Væsen drives af Guds Aand, og som bærer de
rette Aandsens frugter, hvilcket Gud og Pau-
lus dog fordrer af alle iden forskiel, som
skal være forvisset paa Guds Kierlighed, som
er at see af selv samme 8de Cap: til de Romere [illegible] Capit.
saavelsom til de Gal: 5: v: 22. foruden mange andre
stæder. Mig synes at det paa den maade
gaarligesaadan, som Herren siger hos Propheten
med disse Ord: Mit Folck, de som prise dig salig
de forføre dig, og forstyrre den vej, som du skalt
gaa paa. Es: 3 v: 12. Hvorfore Herren og raa-
ber ved over saadanne Forførere mangfol-
dige Stæder i Skriften, af hvilke nogle tilforn
ere anførte, nemlig af Propheterne og af Ju-
dæ Epistel. Hvad for en Engelgestalt døden
da vil møde dem udj, og hvorfarligt det vil være
at døe for saadanne Menniskeer, som baade le-
ver og døer i Synden, det er læt at slutte af
de anførte Sprog til de Gal: 5 og 1 Cor: 6. og Aabenb: 3
eligemaade af samme 8de Cap: til de Romere; hvor Paulus

siger, dersom I tere efter Kiödet da skulde I
döe; alt saa kand klarlig erfares deraf, at det,
som saadanne Menniskar i saadan tilstand vilde bilde
sig ind, eller lade sig indbilde af andre om Guds
Kierlighed at have og beholde, blev kun een formoste-
-se imod Gud, og dem selv til deß störe fordömmelse; hvad
der da vil fölge paa fordem, som styrker dem der
udj, det faar de selv tiilig nock at forfaare.

Hvad sig nu overhörelsen selv er angaaende, da
blev og nogle ting af eder derudj forhandlet, som
ieg nödvendig efter min samvittighed bör at erindre
Eder til eftertanke. Ieg beder i ald ydmyghed at
Eders Höy-ærværdighed med taalmodighed vil igien-
-nem læse og eftertænke det, tillige med det
forrige.

Det beste ieg da vend, der blev forhandlet i den, var dette,
at I spurdte, hvorforre har vor Herre ide i de
10 bud- ord forbuden Trudenskab, og I selv derpaa
svardte: Fordj Gud har given sin Lov for Menni-
-skere, og ide for Bæster. Thj den som drieder sig
truden, giör sig selv til et Bæst; alle andre Syn-
-dere kand komme til omvendelse, men een Druk-
-ken bolt kommer aldrig til omvendelse, Men hand

skal döe i sine Synder. Endskiönt at dette nu var alt for
haart talt, i det I vilde nægte, saadan en omvendelsen,
hvilket Gud dog aldrig selv negter, men venter der
efter Esech: 33: VII. Saa kalder ieg det dog saavidt got,
at det kunde maaskee jage een Skræd ind i een eller
anden druckenbolt; men da i siden giorde det lige-
=som til intet igien, da I sagde disse ord: Gud siger
ikke, dersom du dricker dig fuld, dersom du horer, dersom du
stiæler, da skal du fordömmes, men saa siger hand:
Dersom du ikke troer, saa skal du fordömmes. Da
kom det mig meget underligt for, at I enten vilde
eller torde saaledes sige og kære, og ikke tillige sige hvad
den rette troe er, hvorpaa den kiendes og hvad
den virker i mennisket, som har dend, efterdi Gud
dog paa saa mange Stæder vidner, at saadanne
som I opregnede, skal ikke arve Guds Riige, men
at deres Deel skal være i Söen, som brænder med Ild
og svovl, saasom 1 Cor: 6 V: 9. 10. Gal: 5. VIII. 20, 21. Eph. 5. V.
5: Colloss: 3 V: 5. 6. Aabenb: ~~21 V 27. Cap.~~ 22. V 15. for-
=uden mange andre Stæder, som vidner derom
i samme Meening; Ehi Omendskiönt Christus siger
Marc: 16 V: 16. Hvor som troer skal blive salig ~~hvorsom~~
skal da og vist nod blive salig foruden nogen vi-
=dere Bildkaar, naar hand kunds vist og fast for-

E ikke troer skal fordömmes x
x saa mener hand jo dog ikke der med at hvem som vilkun troer at hand skal blive salig
den

=lader sig derpaa, og intet tvivler derom. Dersom
det var meeningen af disse Christi anførte ord, saa
blev slet ingen fordømt i hvordan det og er: Thi de
mener dog alle at blive salige, i hvor ugudelig de
endogere, og tør endog vel svære derpaa, at de har
een god tro, en stærk tro etc: Men Christus selv vi=
=ser os noget andet, naar hand siger at hand vil
bortviise og fordømme dem, som forlader sig saa
vist paa Saligheden, at de endog i Dommen steler
saa hart derpaa, at de protesterer imod ham selv
Matth: 7 v 22. 23. Cap 25. v 41. ... 46. I ligemaade
siger hand hos Lucam 13. at hand vil bortviise og
fordømme dem, som ikke har lagt flid paa at indgaae
igiennem omvendelsens snevre port: v: 24. Endog de
efter deres Meening x baade lever og dør i troen, ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ og endnu i samme meening møder for Dommen,
og fremfører endogsaa til deres formente gode
Tro's visshed, deres flittige Kirke gang og alter=
=gang v: 26. Her af kand da klarligsees, at saadan
tro, hvor der ikke følger et helligt x levnet med, giør ingen
salig, men er kun en død tro Jac: 2 v. 17. 20. 26. Luthe=
=rus siger jo og i Fortalen til de Romere, hvor troen
er i et Menniskes hierte, der forandrer det
gaaske Menniske til hellighed med Legem og Siel,

og fører den Hellig Aand med sig, hvilket og er vist og
sandt. I vor Catechismo kalder hand troen den Hellig
Aands Gierning, som hand virker i os Menniskeer
ved Evang: Hørelse, og annammelse, udi hvilken troe (B.)
hand og helliger dem, og saadan troe kalder Lutherus
den sande og eenoste troe til Christum articul 3die;
Den anden bøns forklaring vidner og det samme, alt
saa kand det jo icke kaldes at have troen, og ved den at væ-
re vis paa Salighed, hvor mennisket icke endnu le-
ver i helligheed efter Guds befaling Ebræ: 12 v 14 og 1 Pet
1: v. 15. 16. Ja icke eengang har begyndt paa Hellighed,
eller er bekymret derfor, eller endnu har i Sinde
nogen tid at vilde, ja hvor slet ingen af Aandens
og Troens Frugter, og kiende tegn findes; Mig sinnes
at det var høylig fornøden at sige Menniskene noget
af saadanne Guds Sandheder, naar mand vilde tale
om, at den bliver salig, som troer. Mand seer jo dog
være daglig for Øyne hvorledes de fleeste Menni-
sker leverenten i grov ugudelighed, eller og i syn-
dig Sikerhed, Skiødeslöshed, og Lunckenhed, og i denne
deres blindhed meene de dog alle at have troen,
naar de nu desforuden bliver skyrkede af deres
Høye Lærere i samme deres blinde Meening,
gaar det icke da disvær, som tilforn er anført
af Esa: 3 v: 12 mit Folck, de som prise dig salige etc:

Da Eders Høyærværdighed giorde disse almindelige
Spørsmaal. I hvor er du bleven et Guds barn? Sv:
I Daaben /2:/ Hvorledes er du døbt? Med Band og
den Helligaand. Saa giorde Jeg dette for det 3 dierde
et almindeligt Spørsmaal. Har du dend Hellig-
aand endnu, er du viss derpaa? Hvorpaa I vil-
de have, at de skulde svare Ja: Haldet de og alle
uden Forskiel giorde, som blev tilspurdt derom,
og hvem, som var da saa ferdig, der vidste selvstrax
at svare: ja, dem viste I at have een stor be-
hagudj, og sagde: Du svarede ret mit barn, det
er sandt.

Men kiere Hr Prøst, med hvad visshed kunde
I vel sige, at det var sandt? Gud give det var
saa godt, men ieg tvoer, at det desværre! ved de
fleeste af dem var gandske u-sandt, og det er vel
alt ~~for~~ forvidst, efter Guds ord, og vores Catechismi
vidnesbyrd, og efter deres Tornets Forhold, som
er kiødelig, verslig og ondt; Thj Christus siiger:
At verden, det er Menniskene, som ere Verslige
og kiødelige sindede kand ide annamme den Hel-
ligaand Joh. 14. v. 17. Biis ~~Wanden~~ siger, at Biis dan

skal iden kommendiene arrig Siel, ey heller Boe i et le-
geme, som er Synd undergiven, thj lugtens Helligband
skal flye swiig, og vige fra vanvittige Tander Vid:
1.V.4.5. Gud Giver dem allene den Hellig Aand, som
ret alvorlig beder ham derom. Luc: 11.V.13. Eph. 1.V.16.17.
den som alvorlig omvender sig, Gierning: 2.V.38. Og
som ret i sandhed troer paa Xstum, Eph: 1.V.13. Og
i deres Liv og levnet adlyder ham, Gierning: 5.V.32.
Dem ledsager han datil ald sandhed Joh: 16.V.13. Og
i Troen Helliger dem Gierning. 26.V.18. Ganske
og aldeles udj Aand, Siel og Legeme. 1 Thess: 5.23.
Hvildet og vores 3die Articul videre om; Dend anden bøer
Forklaring, sig er jo og det samme med disse ord: Naar
vor Himmelske Fader giver os sin Hellig Aand, da
giør hand det ved sin Naade, at vi baade troe
Guds Ord og leve NB: et Helligt og Gudeligt levnet
NB: Fr. etc. Hvor nu Guds Ord ide saaledes troes, at der levets
et Helligt og Gudeligt levnet derefter, der er jo
heller ingen Hellig Aand. Det er jo en uryggelig
Sandhed, saa fremt dette anførte af Guds Ord og
vor Catechismo ellers er sandhed, som det baade
er og bliver i Evighed. Derfor uden vidses
og tydelig endnu andre Steder i Skriften, hvad for

frugter, ~~som ere anførte~~, og kiende tegn Wikd
kiende baade os selv og andre paa, enten den
Hellig Aand boer i os eller ide, saasom Gal: 5:
v: 22. Hvor der siges: At Aandens frugt, er kierlig-
-hed, glæde, fred, langmodighed, Fromhed, godhed, troe,
Sagtmodighed, Afhold; Ligemaade Eph: 5: v: 9 Aandens
frugt er udi ald godhed, retfærdighed, og Sandhed.
Naar nu saadanne kiende tegn, og prøver, og frug-
-ter, som ere anførte af Guds ord, ~~saadanne kiende tegn~~
~~og prøver og frugter som ere anførte af Guds ord.~~
og vor Catechismo, ide kiends hos saadanne menist,
men langtmere det, som er tvert imod; Hvordan
kand mand da komme til at siige, at de har dend Hellig-
-Aand? Mig synes det er at siige tvert imod det, som
den Hellig Aand har aabenbarent om sig selv i
alt hands ord, og der foruden bliverjoe de arme
menniskr ælendigen bedragne midt i deres grove
blindhed og syndige sikerhed, med een bedrægelig
Trøst, og et forfængeligt haab. Gud af naade forbar-
-me sig herover.

Eders Høyærverdighed giorde og et Spørsmaal
nogle gange saaledes. Skal vii dømmes efter Loven

eller efter Evangelium? Hvorpaa I vilde, at de
skulde svare: efter Evangelium, men der blev ikke
et ord omtalt, hvad enten Loven, eller Evangelium
er, eller hvorledes eller paa hvad maade Evangelium
skal forstaaes, antages og troes, og efterleves til
Salighed, og hvor dan der da i sin tid skal dømmes efter dette Evangelium, hvorledes
at dette Eders Pørsmaal med sit gien-
svar skulde forstaaes, det veed ieg ikke, men at alle
Menniskeer baade gode og onde, enhver i sær, skal
dømmes efter deres gierninger, det veed ieg, og det
er ieg forvisselom, af Xsti og hds Apostlers Ord,
ryggeliger vidnesbyrd mange steder i skriften,
af hvilke jeg vil kun anføre et par eller trei;
Christus, som siger Joh: 3: v: 18. Hvo som troer paa
mig dømmes ikke, og Joh: 5: v: 24. Hvo som hører mit
Ord, og troer dend som mig udsendte, haver et æ-
vigt liv, og kommer ikke til Dommen, men er gaaet
over fra Døden til Livet, Hand siger og i selv
samme Cap: 5te strax efter, at (: NB:) alle de i gra-
vene skal høre Guds Søns røst, og de skal gaae ud
som have giort got til Livets Opstandelse, men de
som have giort ont til Dommens Opstandelse; Hvilket
og er klart af det foranførte Matth: 25, hvor der staar
i det 32 v: at (: NB:) alle Folk skal forsamles for
ham i Dommen, og at baade gode og onde bliver
da hver i sær dømt efter sine Gierninger,

det sees i 35. 36. 42 og 43 v. Paulus siger og Rom: 2. v. 16
at Gud skal dömme menniskets skiulte ting efter hands Evan-
gelium ved Jesum Xstum, hvorledes Paulus da meener
at Xstus skal dömme baade ham og andre, efter hands Evan-
gelium det giver hand selv tilkiende et andet sted med
disse ord: Derfor ere vi og flittige, hvad heller vi
ere hiemme eller fremmede, at være Gud behagelige,
thi os bör alle at aabenbares for Xsti Domstol, at
hver kand faae efter det som er skeet ved Legem-
met, efter det, som hd: NB: 1 har giordt, enten gat eller
ondt. 2 Cor: 5. v. 9. 10. af disse Sprog kand da tydelig
sees, at de, som rettelig hörer, forstaar og annammer
Evang: om Xstum, og saaledes, som Evang: lærer, troer
paa ham, de förer og da i samme tron efter Evangel:
Indhold, saadant et helligt, og ustraffeligt levnet,
som viises i kierlighed, og gode Gierninger, baa-
de imod Gud og Menniskene, at de ikke kommer
til Dommen for at dömmes for nogen ting, men
allene aabenbares for dommen, for at frikiendes, ja for at roses
og berömmes, som er at see af Math: 25. v. 35. 36. og
i 1. Cor: 4. v. 5. Her erholdes og nydes da ret for
alvor, hvad det er for en herlighed, at have været
i sit liv og levnet af Sönnen frigiorde fra Syn-
den og Syndsens tieneste, og nu aabenbaret

for Gud, og alle Engler, og Menniskor, at frikiendes fra ald Dom, og fordömmelse, Joh: 8. V: 32. 36. Dem til beskemmelse og spott, som har været Syndsens tienere v: 34, og dog indbildet sig at have Tron, hvorpaa de og selv til et beviis indförer deres egne hybbelske gierninger Luc: 13 v: 26. Hvilke da maa befinde med smerte hvad forskiel derer paa enn tron som virkes af Ahnd Helligaand i enn saadoplysning og Helliggiörrelse, articuli 3de ved Evangelierette Hörelse, og annamelse; og paa den Tron som de har til-drömmet, og indbildet sig selv, og ladet sig indbilde af andre Drömmere, og blinde Ledere, hvorpaa ingen gode Gierninger kunde fölge fordi Dend var ikke virket af Ahnd Helligaand, derfore de nu tillige med dem maa bortvises i den pie hvor der skal være Graad og Tænders Geisel. Luc 13. V: 28: Men naar nu ingen saadanne sandheder om dommens beskaffenhed blev dem sagt, men allene dette enne ord, at de skal dömmes efter Evangelium saa seerieg ikke at det hos saadanne synd sidre Menniskor, som de fleeste af dem ere, kunde have anden virkning, end som at dysse dem ind i Sikerheds Söve mere end de ere, i steden for man burde at opvække dem til at vaage og bede, at kunde blive beredd og værdige til at flye det onde, og blive bestaaende for Ahto i dommen Luc: 21 V: 36 Som skal dömme enhver efter

sine Gierninger.

Endnu vil jeg allenestе fore drage Eders Höyærværdig-
hed et Spörsmaal til ~~at~~ eftertænke, som I giorde til ee
pige og lydede saaledes: Hvad Fr. staaes ved den gl: Adam,
eller hvad er det meent, naar der tales om den gamle Adam?
Hvorpaa hun da begyndte at oplæse dette styke om
Daaben, som lyder saaledes; den betyder dette, at den
gl: Adam, som er endnu i os, skal dödes ved daglig poenitenz
-se etc: Endskiönt nu, at dette Svar ikke kunde höre til
dette Spörsmaal, saa blev dog Pigen ikke noget rettet der-
-udj; ikke heller noget sagt af Eder, hvad det er, som
kaldes den gamle Adam, eller hvorledes den gamle Adam
skal medhandles i Menniskat, hvilket dog Pigens Svar
gav ~~dog~~ god anledning til at faa talt noget om, som
var vet og een af de fornödenste Lærdomme, der bür-
-de fremföres; men I ved denne gode Leilighed frem-
-bragte allenestе denne underlige tale med le-
-ende Geberder og sagde: Har Vor Herre ikke ve-
-ret god ved Eder I Qvindfolk ~~I qvindfolk~~, at hd
siger aldrig den gl: Eva; men den stakkels gl: Adam
hand skal altid have Skylden; ved denne tale brag-
-te I mange Folk i Kirken i Latter med, men
sandelig! Hvem som ret tænker derpaa hvad Lær-
-domb, og oplysning, der saaledes gives til nogle
stakkels vandkundige og i siderhed hensovende bön-
-der Folk, da har maad stor aarsag til at græde der-
-ved, i stæden for ald den Latter der skeede baade af

den unge og arme; Gud forbarme sig over sin arme saa faldne Skabning!
O Elendighed! Hvorhen skal de arme forblindede Mennisker kunne sig vende, og ret Lyst, Lyst, Trøst og Hjemlighed i Ting og Verden, hvor skal de arme sig hen, hvor skal de vende sig hen, om de maa komme af Synden og den store Herre? Gud lad det Alterskrift ved Hjælp Hjælp Hjælp

Jeg underskrevne haver til hands Höyærværdighed Provst Reenberg leveret dette skrift nu i dag Onsdag Formiddag d: 27. Octob: 1734. og det fra Skolen Holdern i Sölleröd Simon Michelsen Steenholt, som leverte mig det den dag j gaar var, at jeg skulde levere det til Provsten, og ikke vidste jeg selv hvad Indholdet af dette brev var. Mens jeg er en Skonmager og Mester i Tauiget, og jeg boer i Reinegaden, og kiender at jeg ikke har været uninogen tiid til Alters, som og ej heller min Hustrue, dette tilstaar jeg i tvende Mænd overværelse, som ere betiente ved vor Frue Kirke

Jacob Split

Dette overskrevne saaledes at være skrevet og tilstaaet af Jacob Split, Skonmager, boende i Reignegaden, og det i vores overværelse, testerer vii underskrevne betiente ved vor Frue Kirke i Kiøbn: d: 27 Octbr. 1734

Christian Klarup, Tygge Sörensen Riiber

At dette overalt er lige Tydende med det, som i gaar Formiddag mig i Hænde blev leveret, som her oven er meldet, vidner jeg med egen Haand. Kiøbn d: 28 Octbr. 1734

M: Reenberg

P. S: Saasom dette ved kommer hands Belærværdighed Sielen Sörger til Sölleröd Meninghed, saa bliver det og ved hands Haand Stædets Øvrighed insinueret.

Hr. Andreas Cramer

Nafnix ut Supra.

M. Reenberg

